

वीज प्राप्त करण्याची पध्दती मिमांसा

व्यवसायाकरिता आवश्यक असलेली कायमस्वरूपी वीज जोडणी आणि प्रमाणित केलेल्या गोदामास (warehouse) वीजेचा पुरवठा प्राप्त करण्यासाठी आवश्यक त्या सर्व कार्यपध्दतीची दुईग बिझनेस (व्यवसाय करा) नोंद करते. सदर कार्यपध्दतीमध्ये विद्युत उपयोगितांकडे अर्ज करणे आणि त्यांच्याबरोबर संपर्क साधणे, वितरण उपयोगितांकडून आणि अन्य संस्थांकडून सर्व आवश्यक ती निरीक्षणे पार पाडणे व अधिकृत परवानग्या मिळविणे व बाह्य आणि अंतिम जोडणीची कामे पार पाडणे ह्या बाबींचा समावेश होतो. प्रश्न मालिका विद्युत जोडण्या प्राप्त करण्याच्या प्रक्रियेची अगदी वेगळ्या कार्यपध्दतीमध्ये विभागणी करते आणि प्रत्येक कार्यपध्दती पूर्ण करण्याकरिता लागणारा वेळ आणि खर्चाच्या परिगणनेकरिता आधार सामग्री मिळविण्यासाठी मदत करते.

त्या व्यतिरिक्त, वीज पुरवठ्याची विश्वासाहता आणि प्रशुल्क दराची पारदर्शकता (ग्राहक आणि उपयोगितामधील एकंदर अंतराच्या समावेशासह आणि दुईग बिझनेस (व्यवसाय करण्याच्या) क्रमवारीचा दर्जा आणि वीजेची किंमत (सदर एकंदर मोजणीमधून वगळून) ह्या बाबींची मोजणी व्यवसाय करणे मध्ये करण्यात येते. वीज पुरवठ्याची विश्वासाहता आणि प्रशुल्क निर्देशकांची पारदर्शकता, वीज पुरवठा बंद होण्याची वारंवारता आणि अवधी यांची परिमाणात्मक माहिती निर्देश सूचीमध्ये सामावलेली आहे. तसेच वीज पुरवठा बंद होण्यावर बारकाईने लक्ष ठेवण्याकरिता व वीज पुरवठ्याचे पुनःस्थापन करण्याकरिता तसेच वीज पुरवठा बंद होणे, प्रशुल्क निर्देशकांची पारदर्शकता, व उपलब्धता आणि जिथे उपयोगितेला वीज पुरवठा बंद होण्याच्या वारंवारतेला कमी करण्यासाठी आर्थिक निवारकाची आवश्यकता लागणे, यासाठी उपयोगिता आणि नियामक मंडळ यांच्यामध्ये माहिती देण्याचे परस्पर संबंध असावेत. (जसे की, वीजग्राहकांना नुकसान भरपाई देण्याची आवश्यकता अथवा वीज पुरवठा ठराविक मर्यादितपेक्षा जास्त वेळा बंद झाला तर दंडाची रक्कम प्रदान करणे)

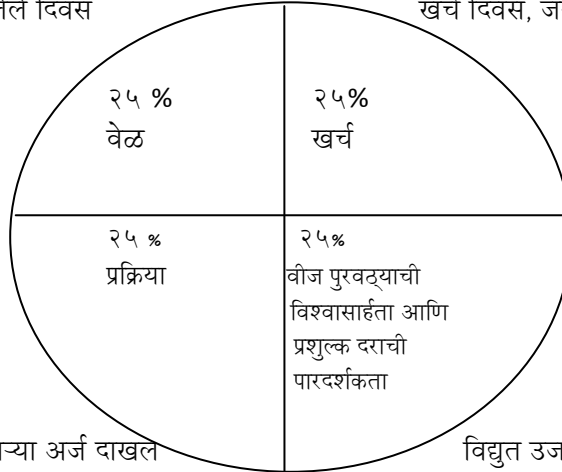
वीज पुरवठा प्राप्त करण्याकरिता ग्राहक आणि उपयोगितामधील अंतर दूर करून विद्युत पुरवठा सहजतेने मिळण्यावर अर्थव्यवस्थेचा दर्जा ठरविण्यात येतो. सर्व घटक संकेतक आणि ग्राहक व उपयोगितामधील अंतर दूर कल्याने वीजेची किंमत वगळून सामान्य सरासरीवर हे गुण दिले जातात.

वीज मिळवण्याकरिता कार्यक्षमता, विश्वासाहता आणि पारदर्शकता

क्रमवारी ही ग्राहक आणि उपयोगितामधील अंतरासाठी असलेल्या चार निर्देशसूचीवर आधारित आहे.

विद्युत जोडणी मिळवण्यासाठी
आवश्यक असलेले दिवस

विद्युत जोडणी मिळवण्यासाठी आवश्यक असलेला
खर्च दिवस, जसे आर्थिक दरडोई उत्पन्नाची टक्केवारी

विद्युत जोडणी करिता पायऱ्या अर्ज दाखल करणे, नकाशा तयार करणे कामे पूर्ण करणे, स्विकृती मिळविणे निरीक्षणानुतन जाणे, वीजमीटर बसविणे आणि वीज करारपत्रावर सही करणे

विद्युत उर्जा पुरवठा बंद असण्याचा कालावधी आणि नियामक मंडळाचे त्यावर असलेले निरीक्षण जेणेकरून तो कमी घेऊ शकेल अशी यंत्रणा उभारणे व प्रशुल्कामधील पारदर्शकता.

वीजेची किंमत ही माजेली जाते पण ती जागतिक क्रमसूचीसाठी विचारात घेतली जात नाही.

विद्युत पुरवट्याची विश्वासाहतेची विशेष तांत्रिक स्वरूपावर आधारित माहिती उपयोगिता, विद्युत नियामक मंडळ यांच्याकडून घेतली जाते. बाकीची माहिती यामध्ये शुल्काच्या पारदर्शकतेची माहिती आणि विद्युत जोडणी प्राप्त करण्यासाठीची कार्यपध्दती ही बाजारामध्ये काम करणा-या सर्व व्यवसायसंस्थांकडून म्हणजे विद्युत वितरण उपयोगिता, विद्युत नियामक संस्था आणि स्वतंत्र व्यावसायिक जसे की, विद्युत अभियंते, विद्युत कंत्राटदार आणि बांधकाम कंपन्या यांच्याकडून घेतली जाते. जेथे मोट्या प्रमाणात गोदाम आहेत त्या क्षेत्र (क्षेत्रामध्ये) सेवा पुरवठा करणारी जी व्यवसायसंस्था असेल अश्या व्यवसायसंस्थेचा सल्ला वितरण उपयोगिताकडून विचारात घेतला जातो. जर का वितरण उपयोगिता निवडण्याचा पर्याय उपलब्ध असल्यास जी वितरण उपयोगिता मोट्या प्रमाणात ग्राहकांना सेवा देत असेल त्या वितरण उपयोगितेची निवड करण्यात येते.

अर्थव्यवस्थेसंबंधीतील माहितीची तुलना करण्याकरिता, गोदामासाठीची विद्युत जोडणी आणि वीजेचा महिन्याचा वापर याबाबत अनेक बाबी गृहित धरण्यात आल्या आहेत.

गोदामाबाबत गृहित धरण्यात आलेल्या बाबी

गोदाम

- ते स्थानिक उपक्रम परिचालकाच्या मालकीचे असावे.
- अर्थव्यवस्थेच्या सर्वात मोट्या व्यावसायिक शहरात ते स्थित असावे. ११ अर्थव्यवस्थांमधील दुस-या मोट्या व्यावसायिक शहरासाठीसुध्दा माहिती गोळा करावी.
- गोदाम अशा क्षेत्रांमध्ये स्थित असावे जेथे त्याच प्रकारची गोदाम विशिष्ट प्रकारे स्थित असतील. विशेष गुंतवणूक बढती व्यवस्थेकरिता नविन विद्युत जोडणी पात्र असणार नाही. (उदाहरण म्हणून विशेष अर्थसहाय्य प्रस्तावित करणे अथवा जलदगतीने सेवा पुरविणे)
- ते प्राकृतिक निर्बंध नसतील अशा ठिकाणी स्थित असावे. उदाहरण म्हणून सदर मालमत्ता रेल्वेजवळ नसावी.
- सदर जागा ही नवीन बांधकाम केलेली असावी आणि सदर जागेस विद्युत जोडणी पहिल्यांदाच केलेली असावी.
- त्यास तळमजल्यासह दोन मजले असावेत. दोन्ही मजले तळमजल्यासह असावेत. त्याचे दर्शनी क्षेत्र अदमासे १३००.६ चौ.मी. (१४,००० चौ.फूट) असावे. ज्या जमीनीवर सदर इमारत बांधण्यात आली असेल ती जागा ९२९ चौ.मी. (१०,००० चौ. फूट) असावी.
- सदर जागा वस्तुंचा साठा करण्यासाठी उपयोगात आणावी.

विद्युत जोडणीबाबत गृहित धरण्यात आलेल्या बाबी

विद्युत जोडणी

- विद्युत जोडणी कायमस्वरूपी असावी.
- विद्युत जोडणी तीन-प्रावस्था (Three-phase), १ पॉवर फॅक्टर, जेव्हा १ केव्हीए = १ किलो वॉट (kw) सह १४० कि. व्होल्ट - अॅम्पीअर (केव्हीए) च्या वितरण क्षमतेसह वायर स्टार जोडणी असावी.
- विद्युत जोडणीची लांबी १५० मीटर्स लांब असावी, जोडणी एकतर निम्नतम अथवा मध्यम व्होल्टेज वितरण जालव्यूहाशी केलेली असावी आणि सदर जोडणी उंचावरून जाणारी अथवा जमीनीखालून केलेली असावी. ती ज्या क्षेत्रामध्ये गोदाम स्थित आहे त्या ठिकाणी सर्वसाधारणपणे उपयोगात आणली जाते, त्याप्रमाणे असावी.
- १० मीटर रुंदीच्या रस्त्यावर जे काही काम करावे लागेल (खोदकाम अथवा ओव्हरहेड लाईन्समध्ये) ते काम सार्वजनिक रस्त्यावर करण्यात यावे. गोदामासाठी रस्ता असणे आवश्यक असल्यामुळे सदर काम इतरांच्या खाजगी मालमत्तेमधून केलेले नसावे.
- ग्राहकांच्या खाजगी मालकीच्या कार्यक्षेत्रातून नगण्य लांबीची जोडणी करण्यात यावी.
- गोदामाच्या अंतर्गत वायरिंगची संचमांडणी करण्याची आवश्यकता नाही. सदर काम या आधीच पूर्ण करण्यात आले असावे त्यामध्ये ग्राहक सेवा फलक अथवा स्वीचबोर्ड आणि मीटर बोर्डचा समावेश असावा.

मार्च महिन्याकरिता वीजेच्या वापराच्या बाबतीत गृहित धरलेल्या बाबी

- सरासरी साधनसामग्रीच्या ८० टक्के वापराच्या क्षमतेसह सकाळी ९.०० वाजल्यापासून ते संध्याकाळी ५.०० वाजेपर्यंत (प्रति दिवस ८ तास) ३० दिवसांच्या महिन्याकरिता गोदामामधील काम चालेल असे गृहित धरण्यात आले आहे आणि तेथे वीज बंद होत नाही (सोपे करण्याच्या दृष्टिने गृहित धरले आहे.)
- मासिक वीजेचा वापर २६,८८० कि.वॅट-अवर्स (KWH), तासाचा वीजेचा वापर ११२ कि.वॅट-अवर्स (KWH)
- जर एकापेक्षा जास्त विद्युत पुरवठा करणारे पुरवठादार असतील तर गोदामासाठी स्वस्त दरात वीजेचा पुरवठा करणा-या पुरवठादारास वीज पुरवठा करण्याबाबत सांगण्यात येईल.
- विद्यमान मार्च महिन्यात लागू होत असलेले प्रशुल्क गोदामाकरिता वापरात येत असलेल्या वीजेची किंमत मोजणी करण्याकरिता उपयोगात आणण्यात येईल. जरी मार्च महिना ३१ दिवसांचा असला तरी परिगणनेसाठी ३० दिवसांचा म्हणून समजण्यात येईल.

कार्यपध्दती

कंपनीच्या कामगाराकडून अथवा कंपनीच्या मुख्य वीजतंत्री अथवा वीज अभियंत्याकडून (अंतर्गत वायरिंग ज्यांनी कुणी केली असेल त्याच्याकडून) बाहेरील व्यवसायसंस्था जसे की, विद्युत वितरण उपयोगिता, विद्युत पुरवठा उपयोगिता, सरकारी संस्था, विद्युत कंत्राटदार आणि विद्युत व्यवसायसंस्था यांच्याबरोबर कोणत्याही स्वरूपाची परस्पर व्यवहार होतील त्यास कार्यपध्दती म्हणून संबोधण्यात येईल. अंतर्गत विद्युत वायरिंगशी संबंधित टप्पे जसे की, अंतर्गत विद्युत संचमांडणीच्या योजना यांच्यामध्ये आणि कंपनीच्या कामगारांमध्ये काही व्यवहार झाल्यास त्यास कार्यपध्दती म्हणून समजण्यात येणार नाही. कार्यपध्दती म्हणजे ती त्याच उपयोगिताकडून पूर्ण व्हायला पाहिजे, परंतु विभिन्न विभागांकरिता ती वेगवेगळी कार्यपध्दती म्हणून समजण्यात येईल. (तक्ता १)

तक्ता १ विद्युत निर्देशक उपायायोजना करण्याकरिता काय करण्यात यावे ?

विद्युत जोडणी प्राप्त करण्याची प्रक्रिया (संख्या)

सर्व संबंधित कागदपत्रे सादर करणे आणि सर्व आवश्यक निपटारा आणि परवानग्या प्राप्त करणे.
सर्व आवश्यक अधिसूचनांची पूर्तता करणे आणि सर्व आवश्यक तपासण्या प्राप्त करणे.
सर्व बाह्य विसंवाही कामे करणे आणि सदर कामाकरिता आवश्यक ती सामग्री खरेदी करणे.
अंततः आवश्यक पुरवठा कंत्राट देणे आणि अंतिम पुरवठा प्राप्त करणे.

प्रत्येक प्रक्रिया पूर्ण करण्याकरिता आवश्यक कालावधी (वर्षाचे दिवस)

किमान एक दिनदशिकेमधील दिवस (कॅलेंडर डे)

प्रत्येक दिवशी एक प्रक्रिया सुरु करणे.

यामध्ये माहिती प्राप्त करण्याकरिता लागलेल्या कालावधीचा समावेश नाही.

किमान पाठपुरावा आणि अधिकाऱ्यांबरोबर कोणत्याही पूर्व संपर्काशिवाय प्रत्यक्ष प्रक्रियेकरिता लागलेला कालावधी.

प्रत्येक कार्यपध्दती पूर्ण करण्याकरिता आवश्यक खर्च (दरडोईची टक्केवारी)

केवळ कार्यालयीन खर्च, यामध्ये लाच रक्कम समाविष्ट नाही.

अतिरिक्त मुल्यांकन कर समाविष्ट नाहीत.

विद्युत पुरवठ्याची विश्वासाहता आणि प्रशुल्क निर्देशसूचीची पारदर्शकता (०-८)

विद्युत ऊर्जा पुरवठा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी आणि वारंवारता (०-३)

विद्युत ऊर्जा पुरवठा उपलब्ध नसताना निरीक्षण व नियंत्रण करण्याकरिता वापरात येणारी साधने / उपकरणे (०-१)

विद्युत ऊर्जा पुरवठा पूर्ववत करण्याकरिता वापरात येणारी साधने / उपकरणे (०-१)

नियमकाकडून वापरकर्त्यांच्या प्रगती अहवालाचे नियमित निरीक्षण करून सादरीकरण करणे

वित्तीय निवारकाचा उद्देश विद्युत ऊर्जा पुरवठा उपलब्ध नसणे यावर निर्बंध आणणे हा आहे.

प्रशुल्काची पारदर्शकता आणि उपलब्धता (०-१)

विद्युत ऊर्जेची किंमत (प्रति किलो व्हॉट - तास)

अध्ययन प्रकरणामधील वाणिज्यिक गोदामाकरिता मासिक देयकाची आधारित किंमत

टिप्पणी : व्यवसाय उपाययोजना करण्याकरिता विद्युत खर्चामध्ये, सुलभ ऊर्जा प्राप्त करण्याकरिता व श्रेणीक्रम ठरविताना, ग्राहक आणि उपयोगितामधील अंतराची परिगणना करताना ही वरील माहिती समाविष्ट करण्यात येत नाही.

त्रयस्थ पक्षकाराचा वापरआवश्यक नसेल तर कंपनीच्या कर्मचा-यांनी सर्व प्रक्रियांची पूर्तता करणे गृहित धरण्यात येत आहे. (उदा. वापरकर्त्याकडे ताळतंत्री नोंदणीकृत असल्यास केवळ त्यांनाच अर्ज सादर करण्याकरिता परवानगी देण्यात येईल.) कंपनीला शक्य असल्यास पण व्यवसायिक सेवेची विनंती आवश्यक नसल्यास (जसे की गैरसरकारी व्यवसाय) प्रथेप्रमाणे प्रत्येक परस्पर कार्यवाहीकरिता सर्वसाधारण प्रथा वापरण्यात येईल.

कालावधी :

दिनदशिकेमध्ये कालावधीची नोंद करण्यात येईल. किमान पाठपुराव्यासह कार्यपध्दतीची पूर्तता करणे आणि कोणतेही अतिरिक्त शुल्क प्रदान न करता कायद्याच्या आवश्यकतेपेक्षा वस्तुतः वापरलेली ऊर्जा आणि तज्ञांनी दर्शविलेली ऊर्जा यांचा मध्य काढण्यात येईल. प्रत्येक कार्यपध्दतीकरिता किमान आवश्यक कालावधी १ दिवसाचा गृहित धरण्यात आला आहे. तथापि, सर्व कार्यपध्दती एकाचवेळी सुरु असल्या तरी त्या एकाच दिवशी सुरु करणे शक्य नाही, येथे असे गृहित धरण्यात आले आहे, कंपनी त्यांचा वेळ वाया घालवत नाही आणि कोणत्याही विलंबाशिवाय प्रत्येक उर्वरित कार्यपध्दतीची पूर्ण पूर्तता करण्यात येईल. सदर माहिती प्राप्त करण्याकरिता लागलेला वेळेचा कालावधी कंपनी विचारात घेणार नाही. तसेच असे गृहित धरण्यात येते की, सदर कंपनीला आवश्यक असलेल्या सर्व विद्युत जोडणीबाबतची आणि त्यांच्या क्रमांकाबाबतची माहिती सुरवातीपासूनच असेल.

खर्च :

आर्थिक डरडोईची टक्केवारी म्हणून खर्चाची नोंद, मूल्यवर्धित कर वगळून करण्यात येईल. विद्युत जोडणी करण्याकरिता प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आलेल्या सर्व फी आणि खर्चाची नोंद ठेवण्यात येते. यामध्ये शासकीय संस्थेकडून प्राप्त करण्यात येणा-या संबंधातील फी, जोडणीकरिता अर्ज, दोन्ही जागेवरील तपासणी प्राप्त करणे आणि अंतर्गत वायरिंग, सामग्री खरेदी करणे, प्रत्यक्ष जोडणीची कामे करणे आणि सुरक्षा ठेव रकमेचे प्रदान करणे इत्यादींचा समावेश आहे. याबाबत स्रोत म्हणून, स्थानिक तज्ञांकडील माहिती व विशिष्ट अधिनियम आणि फी अनुसूची वापरण्यात येईल. जर अनेक स्थानिक भागिदारांकडून वेगवेगळे अंदाजपत्रक सादर करण्यात आल्यास मध्यक (मिडीयन) अहवाल मूल्य म्हणून वापरण्यात येईल. या सर्व प्रकरणामधील सर्व खर्च लाच वगळून आहे.

सुरक्षा ठेव :

वीजग्राहकाच्या वीज देयकाचे प्रदान करण्याकरिता वीजग्राहकांना अपयश आल्यास या बदल्यामध्ये वापरकर्त्याकडून हमी म्हणून सुरक्षा ठेव घेणे आवश्यक आहे. या कारणाकरिता नवीन वीजग्राहकांकरिता सुरक्षा ठेव रक्कम ही वीजग्राहकाच अंदाजित वीज वापराच्या परिगणनेवर ठरविण्यात येते.

व्यवसाय करण्यामध्ये सुरक्षा ठेवीच्या पूर्ण रकमेची नोंद नसते. जर वीजग्राहकाच्या प्रत्यक्ष वापराच्या आधारावर सुरक्षा ठेव रक्कम देय असल्यास, सुरक्षा ठेव रक्कम ही संपूर्ण रकमेऐवजी प्रकरण अभ्यासामधील गृहितकाच्या तत्त्वावर निश्चित करण्यात येते. सुरक्षा ठेव रक्कम दीर्घ कालावधीपर्यंत राखून ठेवण्यात आल्यामुळे वीजग्राहकांच्या व्याजाच्या रकमेमध्ये तूट झालेली आढळून येते. काही वेळा सदर सुरक्षा ठेव रक्कम कंत्राट पूर्ण होईपर्यंत (५ वर्षांनंतर गृहित धरून) राखून ठेवण्यात येते. ज्याठिकाणी पहिल्या महिन्याच्या वापराच्या देयकाकरिता सुरक्षा ठेव रक्कम ठेवण्यात येते, त्यावेळी त्याची नोंद करण्यात येत नाही. हानी झालेल्या त्रुटीच्या विद्यमान मूल्याची परिगणना करण्याकरिता आंतरराष्ट्रीय वित्तीय निधीच्या आंतरराष्ट्रीय आर्थिक सांख्यिकी (International Monetary Fund's International Financial Statistics) कडून २०१६ चा कर्जदर विचारात घेण्यात येतो. ज्यावेळी व्याजासह सुरक्षा ठेव रकमेचा परतावा करण्यात येतो त्यावेळी विद्यमान मूल्याची परिगणना करताना कर्जाचा दर आणि वापरकर्त्यांना कंपनीने प्रदान केलेले व्याज यातील फरक काढण्यात येतो.

काही अर्थव्यवस्थामध्ये सुरक्षा ठेव बंधपत्र स्वरूपामध्ये ठेवण्यात येते : कंपनी बँकेकडून किंवा विमा कंपनीकडून त्यांच्या प्राप्त असलेल्या मत्तांची हमी प्राप्त करू शकतात. ज्यावेळी कंपनीला रोखीमध्ये ठेव रकमेचे प्रदान वीजग्राहकाकडून करण्यात येते अशा प्रकरणामध्ये कंपनी संपूर्ण रकमेवरचा मालकी नियंत्रणाचा हक्क सोडत नाही व ती ठेव रक्कम वापरात घेते. या बदल्यामध्ये बंधपत्र प्राप्त करण्याकरिता कंपनीकडून बँकेला दलाली देण्यात येते. सदर बँकेला देण्यात येणारी दलाली कंपनीच्या असलेल्या उत्तम पतावर अवलंबून असेल. बँकेला दलाली देण्याकरिता कंपनीची असलेली पत गृहित धरून कमीत कमी दलाली गृहित धरण्यात येईल. ज्या ठिकाणी बंधपत्र देण्यात येतात त्या ठिकाणी ठेव रकमेकरिता नोंद केलेले मूल्य हे कंत्राटाच्या कालावधी गृहित धरून ५ वर्षांकरिताची वार्षिक दलाली असेल. दोन्ही पर्याय समाप्त झाल्यास स्वस्त असलेल्या पर्यायाची नोंद घेण्यात येईल.

हॉगकाँग एसएआर, चायना या ठिकाणी मार्च-२०१७ मध्ये १४० केव्हीए विद्युत जोडणीकरिता विनंती केलेल्या वीजग्राहकाला रोखीने किंवा धनादेशाद्वारे ६३,६०० हॉगकाँग डॉलर्स (\$७,८५०) एवढ्या सुरक्षा ठेव रकमेचे प्रदान करावे लागेल आणि सदर ठेव रकमेचा परतावा कंत्राट पूर्ण झाल्यानंतरच करण्यात येईल. याऐवजी वीजग्राहक प्रचलित ५ टक्के या दराने सदर रकमेची गुंतवणूक करेल. कंत्राटाच्या ५ वर्षांच्या कालावधीकरिता वीजग्राहकाचे १३,७६० हॉगकाँग डॉलर्स (\$१,७००) च्या रक्कमेचे व्याजापोटी नुकसान होते. याविरुद्ध, सदर वीजग्राहक १.५ टक्के एवढ्या वार्षिक दराने बँक हमीसह बँकेत ठेवण्याचे पसंत करेल, यामुळे मागील ५ वर्षांमध्ये केवळ ४,७७० हॉगकाँग डॉलर्सचे (\$ ५९०) नुकसान होईल.

विद्युत पुरवठ्याची विश्वासार्हता आणि प्रशुल्क निर्देशसूचीची पारदर्शकता :

व्यवसायकरताना प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) आणि सिस्टिम सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक(सैफी) याचा वापर प्रत्येक अर्थव्यवस्थेच्या मोठ्या प्रमाणातील शहर व्यवस्थेमध्ये विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी आणि वारंवारता मोजण्याकरिता करण्यात येते. (११ अर्थव्यवस्थेसाठी इतर दुय्यम मोठ्या व्यवसाय शहराकरिता देखील माहिती जमा करण्यात येते).

प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) म्हणजे प्रत्येक कारणाकरिता वर्षामध्ये देण्यात आलेल्या विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा एकूण कालावधीचा सरासरी असून प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) म्हणजे वीजग्राहकाला वर्षामध्ये अनुभव आलेल्या व्यत्ययांच्या संख्येची सरासरी आहे. वितरणकर्त्या कंपनीकडून वार्षिक व नियामक मंडळाकडून सैधी व सैफीसाठी वार्षिक माहिती जमा करण्यात येते. प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) अंदाजपत्रकामध्ये नियोजित आणि अनियोजित विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधी तसेच विद्युत भार नियमन समाविष्ट करणे आवश्यक आहे.

विद्युत पुरवठ्याची विश्वासार्हता आणि प्रशुल्क निर्देशसूचीची पारदर्शकता या दोन्ही अटींची पूर्तता केल्यास यावर गुण प्राप्त करण्याकरिता अर्थव्यवस्था पात्र असेल. अट-१, वितरण कंपनीने सर्वप्रकारच्या विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीची माहिती जमा करणे आवश्यक आहे. (प्रति ग्राहक विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीची एकूण सरासरी कालावधी आणि प्रति ग्राहक विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीची एकूण सरासरी संख्या) अट-२, प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी (सैधी) निर्देशकांचे मूल्य १०० तासापेक्षा कमी आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता (सैफी) निर्देशकांचे मूल्य १०० विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीच्या संख्येपेक्षा कमी असणे आवश्यक आहे.

जर वीजग्राहकास वारंवार व खूप काळाकरीता विद्युत ऊर्जा उपलब्ध होत नसेल तर अर्थव्यवस्था ही गुण प्राप्त करण्याकरिता पात्र नसेल, म्हणजेच जर सैधी आणि / किंवा सैफीचे मुल्य त्यांच्या निर्धारित केलेल्या मुल्यापेक्षा जास्त असेल. अर्थव्यवस्था ही गुण प्राप्त करण्याकरिता पात्र नसेल, जर सुचीमध्ये विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीची माहिती मिळविली नाही किंवा कमी (अर्धी) मिळविली तरीही (उदाहरणार्थ ठरवून केलेला विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी किंवा विद्युत भार नियमन यांचा सैधी आणि सैफी यांच्या सूचीमध्ये परीगणना करण्याकरिता समावेश न करणे) तसेच सैधी आणि सैफी यांची परीगणना करण्याकरिता सूचीमध्ये पाच मिनिटांपेक्षा अधिक कालावधी नसेल.

निकषांची पूर्तता करण्याकरिता, कसोटी निश्चित केल्याप्रमाणे, विद्युत पुरवठ्याची विश्वासार्हता आणि प्रशुल्क निर्देश सर्व अर्थव्यवस्थांसाठी, व्यवसाय करताना, कार्यसूचीची पारदर्शकता यावरील गुणांची परिगणना पुढील सहा घटकांवर आधारित करण्यात येते :

- प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक(सैधी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक(सैफी) यांचे मूल्य काय आहे.
प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) १२ (प्रति महिना एक विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीच्या समतुल्य) किंवा त्यापेक्षा कमी असल्यास १ गुण देण्यात येतो. जर प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैफी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) यांचे ४ (त्रैमासिक एक महिन्याच्या विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधीच्या समतुल्य) किंवा त्यापेक्षा कमी असल्यास १ गुण देण्यात येतो. अंतिमतः जर प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) यांचे १ (प्रति वर्ष एक महिन्याच्या विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधीच्या समतुल्य) किंवा त्यापेक्षा कमी असल्यास १ अधिक गुण देण्यात येतो.
- विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधीवर संनियंत्रण करण्याकरिता वितरण वापरकर्त्याकडून कोणत्या साधनांचा / उपकरणांचा वापर करण्यात येतो विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी (outages) / इन्सीडेन्ट मॅनेजमेन्ट सिस्टिम (Insident Management system) (ओएमएस / आयएमएस) (OMS / IMS) या पर्यवेक्ष्य नियंत्रण आणि डाटा इक्वीजेशन सिस्टिम (स्काडा) इत्यादींसारख्या स्वयंचलित उपकरणांचा वापर वापरकर्त्याकडून केल्यास १ गुण देण्यात येईल. वीजग्राहकांकडील दूरध्वनी आणि नोंदणी आणि संनियंत्रण विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीचे संनियंत्रण स्वहस्ते केल्यास शून्य गुण देण्यात येईल.
- ऊर्जा पुरवठा पूर्ववत करण्याकरिता वितरण वापरकर्त्याकडून कोणत्या साधनांचा / उपकरणांचा वापर करण्यात येतो. विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी (outages)/इन्सीडेन्ट मॅनेजमेन्ट सिस्टिम (Insident Management system) (ओएमएस/आयएमएस) (OMS/IMS) या पर्यवेक्ष्य नियंत्रण आणि डाटा इक्वीजेशन प्रणाली (स्काडा) इत्यादींसारख्या स्वयंचलित उपकरणांचा वापर वापरकर्त्याकडून केल्यास १ गुण देण्यात येईल. वीजग्राहकाचे विद्युत पुरवठ्याचे पुर्नस्थापन स्वहस्ते केल्यास, जसे की क्षेत्र कर्मचारी समुह किंवा स्वतः परिरक्षण केल्यास, शून्य गुण देण्यात येईल.
- नियामक मंडळ म्हणजे वापरकर्त्यापासून संपूर्ण वेगळे असलेले मंडळ. नियामक मंडळाकडून विद्युत ऊर्जा पुरवठ्याची विश्वासार्हता व वापरकर्त्यांच्या प्रगतीचा अहवाल यांच्यावर लक्ष ठेवले जाते जर नियामक मंडळाने ठराविक वेळेवर व सत्य वेळनुसार समिक्षा केल्यास १ गुण देण्यात येईल. जर विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधीचे निरिक्षण न केल्यास व विद्युत ऊर्जेची विश्वासार्हता वापरकर्त्याला आवश्यक वाटत नसेल तर शून्य गुण दिले जातील.
- विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याच्या कालावधी मर्यादित करण्याकरिता वित्तिय निवारक आवश्यक आहेत का.
ज्यावेळी विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी ठराविक वेळेपेक्षा जास्त असल्यास, वीजग्राहकांना भरपाई देण्यात येते त्यावेळी १ गुण देण्यात येईल. विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी विशिष्ट वेळेपेक्षा जास्त असल्यास वापरकर्त्याला नियामक मंडळाकडून दंड आकारण्यात येतो किंवा जेव्हा दोन्ही परिस्थिति एकत्र येतात आणि वित्तिय निवारक व्यवस्था उपलब्ध नसेल तेव्हा शून्य गुण देण्यात येईल.

- विद्युत शुल्क पारदर्शक आणि सहज उपलब्ध आहेत का.

परिणामकारक विद्युत प्रशुल्क ऑनलाईन उपलब्ध असल्यास १ गुण आणि वीजग्राहकांना प्रशुल्कामधील बदल एक पूर्ण देयक चक्र आधी (म्हणजे एक महीना आधी) अधिसूचित केल्यास १ गुण आणि असे नसल्यास शून्य गुण प्रदान करण्यात येईल.

उच्चतर मूल्य मोट्या प्रमाणातील विद्युत पुरवठ्याची विश्वासाहर्ता आणि मोट्या प्रमाणात प्रशुल्कामध्ये पारदर्शकता असल्यास निर्देशांक असलेला टप्पा शून्य ते आठ असा असेल. इंग्लंड United Kingdom (UK) या देशामध्ये वितरण वापरकर्ते कंपनी माहिती संचलनासाठी आणि निरीक्षणासाठी (सैधी) आणि (सैफी) सांख्यिकीचा वापर करतात. सन २०१६ मध्ये युके ऊर्जा जालव्युह उदाहरणार्थ विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा सरासरी एकूण कालावधी प्रति वीजग्राहक ०.३२६ तास एवढा होता आणि वीजग्राहकाने अनुभव केलेला विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी सरासरी संख्या ०.१६६ होती. दोन्ही प्रणाली सरासरी व्यत्यय कालावधी निर्देशांक (सैधी) आणि प्रणाली सरासरी व्यत्यय वारंवारता निर्देशांक (सैफी) सीमारेषेपेक्षा कमी असून, प्रति वीजग्राहकांकरिता एक विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी कमी आहे, असे नमूद करण्यात आले. म्हणून, अर्थव्यवस्था ही फक्त सूचीमध्ये गुण प्राप्त करण्यासाठी, निकषाची पूर्तता करत नाही तर ती निर्देशक सूचीमध्ये पहिल्या घटकावर तीन गुण प्राप्त करते. वापरकर्त्याकडून जालव्युहामधील निर्माण झालेले बिघाड (१गुण) आणि विद्युत सेवा पूर्ववत करण्याकरिता स्वयंचलित नियंत्रण प्रणाली जीइ पॉवर यांचा वापर करण्यात येतो (१गुण).

गॅस आणि विद्युत बाजारपेठांचे कार्यालय हे स्वतंत्र राष्ट्रीय विनियम प्राधिकरण आहे. हे प्राधिकरण विश्वसनीय विद्युत सेवा देण्याकरिता (१गुण) या उपयोगिताच्या कामगिरीचा सक्रीय आढावा घेते. जर विनियमकाकडून ठरवून दिलेल्या किमान कालावधीपेक्षा विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी अधिक काळ असेल तर उपयोगिताने ग्राहकांना भरपाईची उपाययोजना करणे (१गुण) आवश्यक आहे. ग्राहकांना पुढील बील चक्राच्या अगोदर प्रशुल्कातील बदल अधिसूचित केलेले आहेत आणि ग्राहक हे ऑन लाईन परिणामकारक प्रशुल्क सहज पडताळू शकतात (१गुण). या वरील सर्वांच्या एकत्रितपणे व प्रशुल्क सुचीची पारदर्शकता आणि विद्युत पुरवठ्याची विश्वासाहर्ता कायम ठेवल्यान इंग्लंड या देशाला एकूण ८ गुण मिळाले.

दुस-या बाजुला, प्रशुल्क सुचीची पारदर्शकता आणि विद्युत पुरवठ्याच्या विश्वासाहर्तेवर कित्येक अर्थव्यवस्थांना ० गुणसंख्या मिळाली आहे. त्याचे कारण म्हणजे महिन्यात एकापेक्षा अधिक विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी आढळतो आणि या जागी कोणतीही कार्यतंत्र व्यवस्था आणि साधन परिमाण नव्हती. जर सैधी (SAIDI) किंवा सैफी (SAIFI) मूल्य (किंवा दोन्ही) १०० च्या सीमारेषेपेक्षा जास्त किंवा निर्देशांकाच्या परिगणनेत सर्व विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधीचा विचार केला नसेल तर अर्थव्यवस्थेला ० गुणसुध्दा मिळू शकतो. सुरीनेमध्ये, उदाहरणाकरिता, सैदी (SAIDI) आणि सैफी (SAIFI) निर्देशांकाच्या परिगणनेमध्ये उपयोगिता भार नियमनाचा समावेश करत नाहीत. आणि ऊर्जा पुरवठा पुनःस्थापना प्रणाली तसेच जेथे प्रशुल्क सुचीची पारदर्शकता व विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी निरीक्षण प्रणाली यासाठी उपयोगिताने स्वयंचलित पध्दतीचा वापर केला तरी प्रस्थापित निकषांच्या आधारावर सुरीनेम या देशाला निर्देशांकावर गुणसंख्या मिळू शकत नाही.

जून, २०१६ आणि जून, २०१७ मध्ये विद्युत ग्रिडला जर अर्थव्यवस्थेने नवीन विद्युत जोडणी दिली नाही किंवा त्या कालावधीमध्ये वीज पुरवठा करण्यात आला नाही, तर अर्थव्यवस्थेला कार्यपध्दती, वेळ आणि खर्च निर्देशांकाच्याबाबत 'व्यवसाय नाही' असे गुण मिळतील. उदाहरणार्थ, विनियमाच्या नजरचुकीने अन्य सोबत उपयोगिताची ऊर्जा व्यत्यय असला तरी पुरवठ्याची विश्वसनीयता आणि प्रशुल्क निर्देशाची पारदर्शकता या व्यतिरिक्त 'ना व्यवसाय' अर्थव्यवस्थेला ० गुण मिळतील.

वीजेची किंमत

व्यवसाय करताना वीजची किंमत विचारात घेतली जाते पण ग्राहक आणि उपयोगितामधील अंतराचा सहजपणे वीज मिळविण्यासाठी व सहजपणे वीज मिळविण्याच्या क्रमसुचीवर काहीही परिणाम होत नाही. सदर माहिती Doing Business website (<http://www.doingbusiness.org>) या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे. आणि ही सर्व माहिती सर्व अर्थव्यवस्थांची तुलना करून मानांकित अनुमानावरून सुनिश्चित करण्यात आली आहे.

अमेरिकेत विजेची किंमत सेंट प्रति किलोवॉट-तासमध्ये मोजली आहे, यात मासिक विद्युत वापर गृहित धरला आहे. त्याकरिता मार्च महिन्याच्या अर्थव्यवस्थेच्या मोठ्या व्यवसायिक शहरामधील गोदामावर आधारित केलेले मासिक बील गणना केली आहे. (इतर मोठ्या व्यापारी शहरांकरिता सुद्धा ११ अर्थव्यवस्थेची माहिती गोळा केली आहे) नोंदीनुसार, गोदाम महिन्यामध्ये ३० दिवस विजेचा वापर करते. सकाळी ९.०० ते संध्याकाळी ५.०० पर्यंत, जर वापर वेळ प्रशुल्क उपलब्ध असेल म्हणून विविध प्रशुल्क अनुसूची वापरता येऊ शकेल.

सुधारणा

वीज मिळविण्याकरिता करण्यात येणाऱ्या प्रक्रियेची कार्यक्षमता वाढविण्याकरिता तसेच विद्युत ऊर्जा पुरवठ्याची विश्वसनीयता आणि प्रशुल्काची पारदर्शकतेसाठी व आवश्यक मार्गबदलासाठी दिशादर्शकाची आवश्यकता आहे. माहितीवरील प्रभावावर अवलंबून काही बदल सुधारणा म्हणून वर्गीकृत करण्यात आले आहेत. २०१६/२०१७ मध्ये लक्षणीय बदलाच्या अंमलबजावणीची पोच वृत्तांताच्या भागात आहेत. सुधारणा या दोन प्रकारात विभागण्यात आल्या आहेत. ज्या व्यवसाय करणा-याला सोप्या आणि ज्या व्यवसायास करण्यास खूप कठीण आहेत. विद्युत दर्शक संकेतक यांच्याकडून सुधारणा ओळखण्याकरिता दोन निकष ठरविण्यात आले आहेत.

पहिले, ग्राहक आणि उपयोगिता यांच्यातील संपूर्ण अंतरासाठी विद्युत दर्शक संकेतकचा वापर माहितीतील बदलाचा प्रभाव ठरविण्यासाठी होतो. कोणतीही माहिती अद्ययावत होताना, ग्राहक आणि उपयोगिता यामधील सापेक्ष अंतरामधील २% किंवा अधिक बदल म्हणजेच सुधारणा असे वर्गीकरण करण्यात येईल (सापेक्ष अंतरावर जास्त माहिती हवी असल्यास ग्राहक व उपयोगिता यामधील सापेक्ष अंतरावरील अध्यायाचा व सहजपणे व्यवसाय करण्याच्या क्रमसुचीचा संदर्भ विचारात घ्यावा) उदाहरणार्थ नवीन विद्युत जोडणी प्रक्रिया विनंती करिता जर नवीन एकेरी खिडकी योजनेच्या अंमलबजावणीमुळे उपयोगिता वेळ कमी करत असेल तर, ज्यामुळे ग्राहक व उपयोगितामधील संपूर्ण सापेक्ष अंतर २% किंवा त्याहून अधिक कमी होईल. या अशा बदलाला सुधारणा असे म्हणता येईल. दुस-या बाजुला, उपयोगिताकडून किरकोळ शुल्कात बदल करणे किंवा दुसरे छोटे बदल करणे. जेणेकरून ज्याचा संयुक्तपणे सापेक्ष अंतरावर २% पेक्षा कमी प्रभाव पडेल, त्याला सुधारणा म्हणू शकत नाही. पण त्याचा प्रभाव हा या विषयावरील आतापर्यंतच्या अदयावत निर्देशकांवर प्रतिबिंबित होतो.

दुसरे सुधारणा विचारात घेता, उपयोगिता किंवा सरकारकडून माहितीतील बदलासाठी पुढाकार घेतला जावा आणि बहीर्जात घटना नाही. उदाहरणार्थ, जर विद्युत ऊर्जा उपलब्ध नसल्याचा कालावधी अयोग्य हवामानामुळे एक वर्ष वाढला तर असे गृहीत धरले जाऊ नये की सुधारणांमुळे व्यवसाय करणे कठीण झाले. तसेच जर विद्युत ऊर्जा संबंधित वस्तुंची किंमत (जसे की रोहित्रसंचाची किंवा केबलची किंमत कमी झाली). मुद्रा / चलन मुल्यांकन वृद्धीमुळे, तर असे गृहीत धरले जाऊ नये की सुधारणांमुळे व्यवसाय करणे सोपे झाले.

जर उपयोगिताने विद्युत जोडणी प्रक्रिया सुप्रवाही करण्याकरिता एक खिडकी व्यवस्था स्थापन केले किंवा जर त्यांनी ऊर्जा कालबाह्यतेची देखरेख सुधारण्याकरिता, आणि विद्युत सेवेची पुर्नःस्थापना करण्याकरिता, स्वयंचलित पध्दतीची संचमांडणी, ही कार्यवाही सुधारणा म्हणून विचारात घेतली असता व्यवसाय करणे सोपे बनते.

प्रत्येक अर्थव्यवस्थेकरिता वीज मिळण्याकरिता माहितीचा तपशील <http://www.doingbusiness.org> या संकेतस्थळावर मिळेल. गेगीनाट आणि रामलहो (२०१५) यांच्याकडून प्रथमच ही पध्दत विकसित केली होती आणि किरकोळ बदलाने ती येथे स्वीकारण्यात आली आहे. जर काही आक्षेपार्ह मजकूर आढळल्यास इंग्रजीमधील व्याख्या गृहीत धरण्यात यावी.

मुंबईमध्ये व्यवसाय करणे सुकर होण्याबाबत- वीज दर्शक
मिळण्याकरिताचा बेस्टचे दर्जा सुधारणेतील योगदान

मुंबईमध्ये व्यवसाय करणे सोपे करण्याकरिता आणि जागतिक बँकेच्या व्यवसाय करा या अहवालात भारताचा दर्जा सुधारण्याकरिता, १०० केडब्ल्यू ते १५० केडब्ल्यूच्या वाणिज्यिक आणि औद्योगिक प्रवर्गांतर्गत आवश्यक अर्जांची सुरळीत कार्यपध्दती विविध सुधारणांची ओळख आणि कार्यपध्दती आदेश देण्यात आले होते. याद्वारे अर्जांच्या कार्यपध्दतीकरिता पाय-यांची संख्या कमी करून ती ३ वर आणि आवश्यक दस्तऐवजांची संख्या कमी करून ती २ दस्तऐवजांवर म्हणजे एक भोगवटा पुराव्याकरिता आणि अन्य ओळख पुराव्याकरिता. विद्युत जोडणी आवश्यक दस्तऐवज जोडण्याकरिता आणि एनइएफटी / आरटीजीएसद्वारे प्रदान करण्याकरिता, ऑन लाईन अर्ज सादर करण्याकरिता आमच्या संकेत स्थळावर ऑनलाईन सुविधा उपलब्ध आहे. लागूभारावर आधारित अंदाजित स्थिर खर्चाची अंमलबजावणी केलेली आहे. आता ऑनलाईन अर्ज भरतेवेळी, अर्ज प्रपत्रात जेव्हा अर्जदाराने एकूण आवश्यक भाराची नोंद करताच ऑन लाईन अर्ज प्रपत्रामध्ये भरावयाची आवश्यक रक्कमेची नोंद (अर्ज प्रक्रिया शुल्क, जोडणी शुल्क आणि सुरक्षा ठेव यांची बेरीज) अर्जदाराला दिसते.

वाणिज्यिक आणि औद्योगिक प्रवर्गांतर्गत १०० कि.वॉट आणि अधिकच्या नवीन जोडणीकरिता लागू भारासाठी आवश्यक जोडणी दस्तऐवजासह आणि आरटीजीएस / एनइएफटीद्वारे प्रदानाने ऑनलाईन अर्ज प्राप्त होताच, आता त्वरीत प्रक्रियेने जेथे केबल टाकणे आवश्यक आहे तेथे १५ दिवसात आणि जेथे केबल टाकणे आवश्यकता नाही तेथे ७ दिवसात विद्युत पुरवठा जोडणी केली जाते.

वरील सुधारणांच्या अंमलबजावणीमुळे, जागतिक बँकेच्या व्यवसाय करा अहवालात विद्युत निर्देशकाचा दर्जा सुधारून तो २०१६ या वर्षातील ५१ वरून २०१७ मध्ये २६ झाला होता आणि आता २०१८ मध्ये तो २४ पर्यंत सुधारला आहे. जर काही आक्षेपार्ह मजकूर आढळल्यास इंग्रजीमधील व्याख्या गृहीत धरण्यात यावी.
